

Către: MINISTERUL JUSTIȚIEI

În atenția: DOMNULUI ALIN ANTOCHI, SECRETAR DE STAT

Spre știință: DOAMNEI AURELIA TUDOSE, SEF SERVICIU PROFESII JURIDICE CONEXE

Referitor: PROIECTUL DE LEGE PRIVIND TRADUCĂTORII ȘI INTERPREȚII JUDICIARI

Data: 25.03.2015

Stimate Domnule Antochi,

În completarea documentului de poziție depus de asociația noastră la Ministerul Justiției în data de 06 februarie 2015, cu nr. de înregistrare 11042, document prin care vă facem cunoscut punctul de vedere al Asociației Firmelor de Interpretariat și Traduceri din România față de unele dintre prevederile cuprinse în proiectul de lege privind traducătorii și interpreții judiciari, dorim prin prezenta să revenim cu o serie de precizări legate de criticile aduse de Ministerul Justiției activității birourilor (firmelor) de traduceri.

În expunerea de motive la legea mai-sus amintită, se arată că se preconizează reglementarea/reformarea unor aspecte cuprinse în actualul cadru legal în materie, cu scopul creșterii calității serviciilor de traducere și interpretare pentru sistemul judiciar. Unul dintre aspectele care se doresc reformate se referă la formele de exercitare a profesiei. Potrivit proiectului, traducătorul și interpretul judiciar își poate exercita profesia individual, într-un birou individual de traduceri și interpretariat judiciar, sau în asociere, în cadrul unei societăți profesionale de traducere și interpretare judiciară, situație care ar urma să modifice formele actuale de exercitare a profesiei care sunt: persoană fizică autorizată, societate comercială, angajat al unei societăți comerciale, biroul notarial sau de avocatură etc.

În acest context, firmele de traduceri, considerate în expunerea de motive "simpli comercianți" fără legătură cu profesia și identificate ca factori cu impact negativ asupra calității serviciilor de traducere și interpretare autorizate, nu vor mai putea angaja traducători și interpreți judiciari (autorizați) și nu vor mai putea colabora cu această categorie, așa cum se întâmplă în prezent. Prin intrarea în vigoare a legii promovate de Ministerul Justiției contractele de muncă sau de colaborare cu traducătorii judiciari (inclusiv autorizați conform Legii 178/1997) vor trebui să înceteze, situație care se va repercuta în mod direct atât asupra activității firmelor de traduceri cât și a respectivilor traducători, precum și a pieței de traduceri în ansamblu.

Față de această abordare, dorim să prezentăm mai jos argumentele noastre privind rolul major al firmelor de interpretariat și traduceri profesioniste în asigurarea unor servicii de cea mai bună calitate și care, din acest motiv, nu ar trebui eliminate din sfera traducerilor și interpretărilor judiciare.

1. PRECIZĂRI LA CRITICILE MINISTERULUI PRIVIND ACTIVITATEA FIRMELOR DE TRADUCERI

1.1. Legalitatea activității firmelor de traduceri

*În sprijinul soluției de reglementare a celor două forme de exercitare a profesiei (birou individual sau societate profesională de traducere și interpretare judiciară), Ministerul Justiției arată că pe piața serviciilor de traducere și interpretare autorizate au intervenit **persoane care nu au nicio legătură cu profesia, fiind simpli comercianți care au înființat birouri de traduceri fără a fi autorizați de către Ministerul Justiției ca interpreți și traducători, și care folosesc o serie de practici care dăunează activității de traducere autorizată.***

Față de critica de mai sus, precizăm că aceste persoane care au înființat birouri de traduceri fără a fi autorizați de către Ministerul Justiției ca interpreți și traducători au întreprins un demers perfect legal. Birourile de traduceri la care se face referire sunt societăți comerciale înființate în baza Legii 31/1990, având cod CAEN 7430 – **Activități de traducere scrisă și orală (interpreți)**, cu îndeplinirea tuturor condițiilor legale care nu impun existența unei autorizații emise de Ministerul Justiției.

Aceste firme de traduceri desfășoară **activități de traducere scrisă și orală prin intermediul diferitelor categorii de traducători sau interpreți** care pot fi (1) traducători formați în cadrul unor programe universitare de profil (traduceri și terminologii specializate, traductologie, interpretare de conferință etc.), (2) traducători certificați de Ministerul Culturii pentru diferite domenii, inclusiv cel juridic (3) traducători și interpreți autorizați de Ministerul Justiției.

În prezent, existența acestor societăți comerciale răspunde cerințelor unui domeniu unitar și foarte complex, în interiorul căruia nu se poate trage o linie de demarcație strictă. Este vital pentru progresul și dezvoltarea pieței de traduceri și interpretare în ansamblul ei ca traducătorii și interpreții judiciari să poată colabora cu traducătorii și interpreții extrajudiciari, indiferent de forma lor de organizare sau de exercitare a profesiei, mai ales că mulți traducători și interpreți se pot specializa pentru mai multe domenii, pe lângă cel juridic/judiciar.

1.2. Combaterea practicilor ilicite prin acțiuni în justiție

*Printre practicile folosite de birourile de traduceri este menționată împrejurarea că unii dintre traducătorii și interpreții autorizați de către Ministerul Justiției înmânează acestor comercianți (biroului de traduceri) **coli în alb, purtând semnătura și ștampila interpretului și traducătorului autorizat, sau chiar și ștampila de interpret și traducător autorizat.** Prin folosirea acestor practici, se arată în expunerea de motive, nu există un control asupra persoanei care efectuează traducerea efectiv, ajungându-se la situația în care sunt puse în circuit traduceri purtând ștampila și semnătura unei persoane autorizate, dar fără garanția că aceasta a fost efectuată, în realitate, de către semnatar.*

În legătură cu practicile indicate mai sus, considerăm că orice situație concretă în care s-au comis falsuri ar trebui să facă obiectul unor acțiuni în justiție cu antrenarea răspunderii celor care au săvârșit respectivele infracțiuni. Pe de altă parte, credem că aceste situații nu justifică reorganizarea unui întreg domeniu, în neconcordanță cu necesitățile sistemului judiciar la nivel general, reorganizare a căror efecte se răsfrâng în mod negativ asupra activității tuturor profesioniștilor din acest domeniu. Pentru corectarea practicilor amintite ar trebui folosite căile legale existente.

Scopul avut în vedere de Ministerul Justiției de sporire a controlului asupra persoanei care efectuează traducerea judiciară, ca parte a unui demers mai amplu de asigurare a calității serviciilor de traducere și interpretare judiciară, corespunde și obiectivelor asociației noastre de profesionalizare a întregului domeniu, inclusiv cu referire la legalitatea activităților desfășurate. Din această perspectivă, nu credem că eliminarea firmelor profesioniste din sfera traducerilor și interpretărilor judiciare va duce la atingerea obiectivului Ministerului Justiției de stăvilire a practicii amintite pentru că această practică ar putea fi perpetuată sub alte forme la fel de dăunătoare.

În schimb, existența unei reglementări stricte privind răspunderea traducătorilor și interpreților judiciari pentru materialele livrate dar și pentru păstrarea în deplină siguranță a însemnelor profesiei (ștampilă, specimen de semnătură) ar trebui să asigure o suficientă garanție privind calitatea și corectitudinea traducerilor efectuate.

Mai mult, pentru fluidizarea, eficientizarea și garantarea siguranței activității de traducere și interpretare judiciară, proiectul de lege ar trebui să conțină prevederi legate de folosirea semnăturii electronice de către traducătorii judiciari, în conformitate cu legea 455/2001. În prezent, potrivit art. 21 din legea 586/2004, traducerile în formă electronică pot fi legalizate de notarul public dacă poartă semnătura electronică extinsă a unui traducător autorizat. Credem că **introducerea semnăturii electronice** în proiectul de lege ar permite o reală modernizare a profesiei.

1.3. Distincția între practicile ilicite și aplicarea unor bune practici în domeniu

*Ministerul mai precizează că o serie de societăți cu răspundere limitată, înființate de persoane neautorizate de către Ministerul Justiției, angajează atât persoane autorizate ca interpret și traducător de către Ministerul Justiției, cât și persoane care sunt cunoscătoare ale unor limbi străine dar care nu sunt autorizate, iar **semnătura și ștampila interpretului și traducătorului autorizat angajat se aplică nu numai pe traducerile efectuate de către acesta, ci și pe traducerile îndeplinite de persoanele care nu dețin această calitate, creând, așadar, în mod fals, aparența că traducerea este efectuată de către o persoană autorizată.***

Față de critica de mai sus, propunem Ministerului Justiției să facă distincția între situația în care s-au comis falsuri și au fost puse în circuitul civil traduceri purtând ștampila și semnătura unei persoane autorizate, dar fără ca traducerea să fie efectuată, în realitate, de către semnatar și fără ca semnatarul să cunoască conținutul acestor traduceri și situația în care, în conformitate cu bunele practici în domeniu, asupra unei traduceri au intervenit doi traducători, traducătorul inițial (și aceasta poate fi uneori chiar beneficiarul) și un altul care verifică traducerea, aplicând ulterior semnătura și ștampila. Această ultimă situație ilustrează aplicarea procedurii principale de asigurare a calității unei traduceri, respectiv aplicarea reviziei lingvistice, conform standardului european SR EN 15038:2006.

Revizia lingvistică este parte a activității unui traducător și ea ar trebui să intre și în sfera de activitate a unui traducător judiciar care, la fel ca orice alt traducător, ar trebui să aplice bunele practici în domeniu.

Astfel, împrejurarea că semnătura și ștampila interpretului și traducătorului autorizat angajat se aplică nu numai pe traducerile efectuate de către acesta, ci și pe traducerile îndeplinite de persoanele care nu dețin această calitate nu ar trebui considerată o practică greșită sau ilicită dacă traducătorul autorizat este chiar persoana care aplică semnătura și ștampila, după ce a verificat conținutul și a efectuat, după caz, corecturile pe care le consideră necesare.

1.4. Calitatea serviciilor prestate de firmele de traduceri

*Potrivit expunerii de motive, Ministerul Justiției consideră că menținerea actualei reglementări a formelor de exercitare a profesiei (care permite traducătorilor și interpreților judiciari **angajarea într-o firmă de traduceri sau colaborarea cu aceasta**) ar duce la **scăderea calității** activității de traducere și interpretare.*

Considerăm ca fiind nejustificată temerea Ministerului Justiției cu privire la scăderea calității activității de traducere și interpretare atunci când această activitate este prestată de traducători și interpreți judiciari având calitatea de angajați ai unei firme de traduceri. Obiectivul principal al oricărei firme de traduceri profesioniste îl reprezintă asigurarea unui nivel înalt de calitate. Orice rabat de la acest obiectiv poate constitui un prejudiciu de imagine semnificativ sau chiar pierderea unor avantaje concurențiale.

În plus, firmele de traduceri consideră esențială respectarea standardelor din domeniu, unele dintre acestea fiind certificate conform standardului SR EN 15038:2006 și majoritatea fiind certificate conform standardului ISO 9001:2008. Aceste standarde și bunele practici din industrie impun ca obligatorie efectuarea reviziei lingvistice și includ ca opțională revizia de specialitate, permițând astfel îmbunătățirea substanțială a calității produsului livrat. În plus, bunele practici includ și alte verificări (Quality Assurance) pe care firmele de traduceri le efectuează înainte de predarea traducerii către beneficiar. Toți acești pași sunt documentați, există trasabilitate de-a lungul întregului proces, iar neconformitățile sunt înregistrate și corectate. Acțiunile preventive și corective sunt urmărite pe durata implementării lor, iar rezultatele sunt măsurate. Toate aceste procese conduc atât la menținerea unui nivel constant de calitate ridicată în procesul de traducere, cât și la posibilitatea de identificare clară și de eliminare a oricăror probleme.

1.5. Avantaje ale traducătorului angajat la o firmă de traducere

*Ministerul Justiției consideră că menținerea actualei reglementări a formelor de exercitare a profesiei ar duce la **încurajarea practicării acestei activități în calitate de angajat**, fapt ce conduce la **diminuarea veniturilor traducătorilor și interpreților judiciari**.*

În pofida criticii aduse, credem că încurajarea practicării acestei activități de traducere și interpretare judiciară în calitate de angajat al unei firme de traduceri poate avea o serie de avantaje, dintre care menționăm mai jos o parte din acestea.

a) Creșterea și stabilitatea veniturilor lunare

Având în vedere potențialul de piață foarte mic de doar 1299 de traducători și interpreți judiciari (conform studiului Comisiei Europene, The status of the translation profession in the European Union, pag. 30), prin comparație cu totalul de aproape 37.000 de traducători și interpreți aflați în evidențele Ministerului Justiției, considerăm că opinia ministerului legată de diminuarea veniturilor traducătorilor și interpreților judiciari care au calitatea de angajat, nu se susține în realitate. Posibilitatea exercitării profesiei ca angajat al unei societăți de traduceri poate reprezenta soluția optimă pentru mulți traducători sau interpreți care se pot specializa pentru mai multe domenii și nu doar pentru cel strict judiciar.

În acest sens, menționăm și proiecția prezentată de Asociația Traducătorilor din România din care rezultă că prin aplicarea dispozițiilor cuprinse în proiectul de lege, un traducător și interpret judiciar ar putea câștiga în medie 3480 de euro pe an, adică **290 de euro sau 1305 lei pe lună**, în condițiile în care salariul mediu brut în România este de 2582 lei (*COMUNICAT privind Observațiile și propunerile Asociației Traducătorilor din România cu privire la Proiectul de lege privind traducătorii și interpretii judiciari, pag. 8*).

b) Formarea profesională continuă

Unul alt avantaj îl constituie formarea profesională continuă inclusiv cu privire la tendințele noi din domeniu privind diverse resurse și tehnologii lingvistice. O firmă de traduceri profesionistă va investi în formarea și dezvoltarea echipei sale de traducători și se va asigura că și colaboratorii cu care lucrează reușesc să țină pasul cu noutățile, pentru a menține și dezvolta avantajele de piață.

c) Îmbunătățirea serviciilor prin feedback documentat

Un alt aspect foarte important pentru dezvoltarea profesională a unui traducător și îmbunătățirea serviciilor sale este feedback-ul. Firmele de traduceri, care sunt obligate conform standardelor din industrie să realizeze revizia lingvistică a oricărei traduceri, vor furniza traducătorilor feedback privind toate erorile înregistrate, ceea ce va permite traducătorului să își îmbunătățească constant serviciile. Acest lucru nu poate fi asigurat din partea beneficiarilor finali, care de multe ori, chiar dacă au nemulțumiri cu privire la serviciul prestat, nu sunt calificați și instruiți cu privire la oferirea de feedback structurat în domeniul traducerilor sau pur și simplu ignoră acest aspect esențial.

Pentru exemplificare, articolul 9.4 din Codul de bune practici pentru servicii de traducere, elaborat de AFIT, prevede că: „*Membrii AFIT vor furniza persoanelor implicate în procesul de traducere, angajați sau subcontractanți, toate informațiile disponibile pentru fiecare proiect de traducere în parte, respectiv instrucțiuni complete, materiale de referință, răspunsuri la întrebări și solicitări de clarificare, dacă este cazul, sau **feedback documentat***”.

d) Participarea la stagiile de practică

Pentru generațiile tinere de traducători, angajarea într-o firmă de traduceri poate reprezenta unica posibilitate de formare profesională, după încheierea studiilor de specialitate, formare de natură să le cizeleze competențele specifice: lingvistice, textuale, de cercetare, dobândire și procesare de informații, culturale și tehnice (conf. standard SR EN 15038:2006).

În această direcție, AFIT România a demarat încheierea unor parteneriate cu diferite universități în vederea organizării în cadrul firmelor de traduceri, membre AFIT, a unor stagii de practică pentru studenții masteranzi în specializarea traduceri și

terminologii specializate, traductologie sau interpretare de conferință prin care să li se poată asigura creșterea nivelului de pregătire pentru integrarea optimă a pe piața muncii.

Așa cum lesne se poate observa, proiectul de lege în forma actuală nu prevede nicio posibilitate de formare a tinerilor traducători în activitatea de traducător și interpret judiciar.

1.6. Răspunderea firmelor de traduceri

*Mai departe, Ministerul Justiției indică și alte impedimente în menținerea actualei reglementări, respectiv **imposibilitatea angajării răspunderii civile** a societății angajatoare pentru eventuale prejudicii cauzate prin îndeplinirea necorespunzătoare a activității de traducere și interpretare autorizată, deși contractul de prestări servicii se încheie cu aceasta.*

În legătură cu imposibilitatea angajării răspunderii civile a societății angajatoare pentru eventuale prejudicii cauzate prin îndeplinirea necorespunzătoare a activității de traducere și interpretare autorizată, deși contractul de prestări servicii se încheie cu aceasta, dorim să precizăm că în conformitate cu art. 1166 din noul Cod Civil, „contractul este acordul de voință dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic” ce da naștere unor obligații în sarcina ambelor părți și pentru a caror nerespectare este antrenată răspundere civilă în conformitate cu dispozițiile art. 1350 Cod civil “(1) Orice persoană trebuie să-și execute obligațiile pe care le-a contractat. (2) Atunci când, fără justificare, nu își îndeplinește această îndatorire, ea este răspunzătoare de prejudiciul cauzat celeilalte părți și este obligată să repare acest prejudiciu, în condițiile legii. (3) Dacă prin lege nu se prevede altfel, niciuna dintre părți nu poate înlătura aplicarea regulilor răspunderii contractuale pentru a opta în favoarea altor reguli care i-ar fi mai favorabile.”

Pornind de la argumentația Ministerului Justiției, rezultă că și în alte situații Ministerul Justiției trebuie să se abțină de la încheierea contractelor de prestări servicii cu persoanele juridice, începând cu serviciile de utilități și terminând cu expertizele tehnice judiciare, întrucât acestea nu pot fi trase la răspundere pentru eventualele prejudicii.

Această abordare este neînțeleasă mai ales când vine din partea Ministerului Justiției care a coordonat elaborarea noului cod civil și care se presupune că stăpânește și principiile constituționale, respectiv are cunoștință de faptul că (1) economia României este o economie de piață, bazată pe libera inițiativă și concurență și că (2) statul trebuie să asigure: a) libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție conform art.135.

Ministerul Justiției face o eroare atunci când confundă forma de exercitare a profesiei care nu are nici o legătură cu răspunderea civilă și persoana care exercită acea profesie. Astfel, după aceeași logică nici formele asociative profesionale nu pot fi trase la răspundere civilă.

1.7. Controlului activității persoanelor autorizate care au calitatea de angajați

*Un alt impediment în menținerea actualei reglementări este dat de faptul că în practică, ar fi dificilă intervenția Ministerului Justiției în activitatea unor societăți comerciale în scopul **efectuării controlului activității persoanelor autorizate.***

Așa cum am arătat și la punctul anterior, modalitățile de autorizare, de menținere și de exercitarea a activității de traducător sau interpret judiciar nu trebuie să se confunde cu modalitățile de asociere profesională sau de alt tip permis de lege. Pe linie profesională angajații se supun regulilor Ministerului Justiției iar în ce privește forma de organizare aceasta este supusă controlului celorlalte autorități (ANAF, Primăriei, Organele Judiciare etc). Un exemplu în acest sens este cel al avocaților care sunt organizați în SPRL sau al experților contabili judiciari sau al experților tehnici judiciari, ultimele două forme putând funcționa fie individual ca PFA sau sub forma societăților cu răspundere limită sau societăților pe acțiuni, în baza art.135 din Constituție și a Legii 31/1990 sau OG44/2008 după caz. Forma de asociere nu împiedică cu nimic exercitarea unui control pe linie profesională, astfel cum este cazul Corpului experților contabili judiciari, UNBR sau Corpului experților tehnici judiciari. În susținerea celor de mai sus dăm ca exemplu și dispozițiile art. 348 din Codul penal care vorbește de exercitarea fără drept a unei profesii sau activități, neavând importanță dacă aceasta se exercită sau nu în vreo formă de asociere.

---

2. ROLUL FIRMELOR DE TRADUCERI ȘI INTERPRETARIAT PE PIAȚA DE PROFIL

Pentru o cât mai bună înțelegere a rolului pe care firmele de traduceri profesionale îl joacă pe piața de profil, dorim să vă prezentăm mai jos câteva repere privind calitatea în traduceri, modul în care poate fi aceasta atinsă, bunele practici în domeniu, precum și valoarea adăugată a firmelor de traduceri.

2.1. Calitatea în traduceri

Potrivit bunelor practici, **calitatea în traduceri** este rezultatul unui set de măsuri care se aplică înaintea, în timpul și ulterior activității propriu-zise de traducere, în conformitate cu specificațiile fiecărui proiect, având ca scop obținerea unui **produs final CORECT** (în sensul echivalenței integrale cu textul sursă, în mod precis și lipsit de ambiguitate și cu respectarea regulilor proprii ale limbii țintă) și **ADECVAT SCOPULUI** (în sensul asigurării unei comunicări eficiente, cu respectarea stilului și a registrului lingvistic al textului sursă).

În legătură cu măsurile aplicabile, standardul SR EN15038:2006 distinge următoarele proceduri de asigurare a calității unei traduceri: *autorevizia* efectuată de traducătorul inițial pentru a se asigura că sensul a fost redat cu exactitate, că nu există omisiuni sau erori, *revizia lingvistică* realizată de un al doilea traducător în legătură cu o serie de parametri lingvistici redați mai jos, *revizia de specialitate* efectuată de specialistul domeniului (revizorul jurist, în cazul textelor juridice) care verifică respectarea conținutului de specialitate și redarea corectă și adecvată a convențiilor specifice domeniului și *corectura* asigurată de un corector a cărui sarcină este să identifice erorile ortografice și de formatare.

Conform standardului amintit, **măsura obligatorie** care trebuie aplicată tuturor traducerilor o reprezintă **revizia lingvistică**. Aceasta presupune examinarea unei traduceri de către un revizor lingvist (un al doilea traducător de specialitate), prin confruntare sistematică și integrală a textului țintă (TT) cu textul sursă (TS), pentru a asigura:

- echivalența de sens cu TS;
- integritatea TT (fără omisiuni sau adăugiri nejustificate);
- utilizarea consecventă a terminologiei;
- respectarea instrucțiunilor cuprinse în comandă, inclusiv a unui eventual ghid stilistic impus de client, după caz;
- citarea corectă a pasajelor din texte publicate anterior, după caz;
- coerența, claritatea și adecvarea stilistică a TT față de TS;
- corectarea tuturor erorilor gramaticale, ortografice sau de punctuație.

Astfel, se poate concluziona că **un nivel ridicat de calitate a unei traduceri** depinde de aplicarea unor proceduri stricte de asigurare a calității și de implicarea mai multor specialiști, în funcție de specificațiile fiecărui proiect de traducere, **fiind legat, în mod fundamental, de lucrul în echipă**, de la formule simple de doi traducători, la formule complexe, multidisciplinare.

2.2. Rolul firmelor și bunele practici în domeniu

În contextul celor de mai sus, firmele de traduceri reunesc echipe de specialiști cu resurse tehnice de ultimă generație, aplică sisteme de lucru care includ *proceduri stricte de asigurare a calității*, pe care le adaptează în funcție de fiecare proiect, și gestionează, pe lângă procesul propriu-zis de traducere, și alte procese care țin de prestarea unui serviciu profesionist:

- își selectează cu mare atenție resursele umane specializate, traducători și revizori, pentru care urmăresc existența competențelor specifice (competența de traducere, competența lingvistică și textuală în limba sursă și în limba țintă, competența de cercetare, dobândire și procesare de informații, competența culturală și tehnică);
- monitorizează și evaluează cu regularitate, performanțele traducătorilor și revizorilor angajați sau subcontractanți și depun toate eforturile pentru menținerea și actualizarea acestor competențe, atât în domeniul lingvistic, cât și în legătură cu utilizarea unor instrumente informatice, prin asigurarea de asistență specializată sau instruire periodice;
- dezvoltă echipe formate din mai multe categorii de specialiști, pe lângă traducători și revizori lingviști, respectiv terminologi, revizori de specialitate/revizori juriști, corectori, specialiști dtp, graficieni etc., pentru a putea derula proiecte de traducere complexe, care integrează mai multe tipuri de servicii, sau proiecte cu lexic foarte specializat;
- investesc în programe de traducere asistată de calculator, sisteme de management terminologic, și în alte dotări hardware și software, și asigură accesul la resurse de informare corespunzătoare (glosare și dicționare electronice, baze de date terminologice etc);
- implementează proceduri și investesc în dotări tehnice pentru protejarea informațiilor confidențiale stocate pe calculatoare împotriva deteriorării, modificării, utilizării neautorizate, transiterii sau publicării acestora;
- implementează proceduri și investesc în dotări tehnice necesare pentru arhivarea și păstrarea în condiții corespunzătoare atât a comenzii de traducere care să includă elementele esențiale ale contractului încheiat cu clientul cât și a tuturor documentelor rezultate în urma comenzii;
- asigură proiect managementul fiecărei traduceri, din faza de pregătire până la predare, prin intermediul managerilor de proiect responsabili cu alocarea traducătorilor, revizorilor și a altor specialiști, în funcție de competențele

acestora, emiterea instrucțiunilor de lucru către toate părțile implicate în proiect, facilitarea și monitorizarea consecvenței în traducere, monitorizarea și supervizarea graficului de lucru, menținerea contactului cu toate părțile implicate în proiect, inclusiv cu clientul, autorizarea livrării, gestionarea feedbackului de la client, transmiterea feedbackului către traducătorii și revizorii implicați etc.;

- implementează proceduri comerciale stricte atât în relația cu clienții, cât și cu traducătorii subcontractați, din faza de ofertare, până la finalizarea fiecărui contract, care pe lângă termenii comerciali și specificațiile serviciului trebuie să mai includă prevederi privind dreptul de autor, confidențialitatea, răspunderea părților, soluționarea litigiilor, asigurarea calității;
- asigură prestarea diferitelor servicii conexe, pe lângă cele de traducere și interpretare. Conform standardului SREN 15038:2006, anexa E, astfel de servicii pot fi: certificarea traducerii, legalizarea notarială, adaptarea, localizarea, transcrierea, transliterarea, grafică și design web, prelucrarea imaginilor, crearea și gestionarea de baze de date terminologice, subtitrarea etc.

În mod evident, rolul unei firme de traduceri este unul complex, **de integrator de servicii, de organizator al muncii pentru echipele de traducatori, de punct unic de contact pentru clienți**, acoperind o gamă largă de servicii, limbi străine și domenii de specializare și asigurând înțelegerea completă și exactă a tuturor cerințelor clientului.

Ilustrativă pentru valoarea adăugată a unei firme de profil profesioniste este gestionarea proiectului de traducere a acquis-ului comunitar în limba română, derulat în perioada 2000-2007 de Diamondo Bucuresti si Poliglot Cluj, ambele membri fondatori ai AFIT România. Proiectul a presupus traducerea unui număr de aproximativ 100.000 pagini, cu mai multe echipe de proiect implicate, alcătuite pe specialități, care au totalizat aproximativ 150 persoane, incluzand pe langa traducatori și revizori lingvisti, și alți specialiști, respectiv revizori juriști, revizori de specialitate (experți), precum si manageri de proiect și manageri de calitate.

2.3. Date privind piata serviciilor de traducere și interpretare

Potrivit cifrelor publicate de Ministerul Finanțelor Publice, societățile cu obiect de activitate principal „activități de traducere scrisă și orală (interpreți)”, cod CAEN 7430, au realizat în 2013 o **cifră de afaceri totală** de aprox. **170 de milioane de lei (38 de milioane de euro)**. Din această sumă, s-au plătit la bugetul de stat **TVA în valoare de 7,2 milioane lei și impozit pe profit de 1,02 milioane lei**.

Potrivit estimărilor, firmele de traduceri au aproximativ **2000 de angajați** la nivelul întregii țări, pentru care plătesc **contribuții salariale de aproximativ 3,25 milioane lei**. În plus, aceste firme au aproximativ **25.000 de colaboratori**.

Din chestionarul adresat de AFIT firmelor de traduceri în luna februarie 2015, a reieșit că **89% din totalul traducătorilor utilizați** de firme sunt **traducători autorizați**, indiferent dacă în colaborarea cu firmele sunt solicitați pentru traduceri care fac obiectul Legii 178/1997 sau pentru segmentul general.

Dacă proiectul de lege inițiat de Ministerul Justiției este adoptat în forma actuală, firmele de traduceri se vor găsi în imposibilitatea de a-și mai desfășura activitatea, fiind obligate să renunțe la colaborarea cu 89% dintre traducătorii cu care lucrează în prezent. Acest lucru ar perturba grav echilibrul pieței în general, atât din punct de vedere economic, cât și operațional, putând duce la blocaje grave ale activității unor beneficiari actuali ai traducerilor care nu se regăsesc printre organele beneficiare ale legii propuse de Ministerul Justiției, fiind însă semnificativ afectați.

Dintre aceștia, menționăm: Agenția Națională de Administrare Fiscală, Agenția Națională a Medicamentului, Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, Agenția Națională pentru Protecția Mediului, Agenții Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă, Autoritatea Aeronautică Civilă Română, Autoritatea de Supraveghere Financiară, Autorități din străinătate, Banca Națională a României, Bănci, Cabinete medicale/Spitale/Policlinici, Camera de Comerț, Casa Asigurărilor de Sănătate a Apărării, Ordinii Publice, Siguranței Naționale și Autorității Judecătorești, Casa Națională de Asigurări de Sănătate, Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale, Companii de asigurări, Companii de contabilitate, Companii de plasare a forței de muncă (de ex: vase de croazieră), Consilii județene, Consiliul Concurenței, Direcția Generală a Vămirilor, Direcția Generală Antifraudă Fiscală (Garda Financiară), Direcția Generală de Pașapoarte, Direcții locale de evidență a persoanelor, Garda Națională de Mediu, Inspectorate școlare, Inspectoratul pentru Situații de Urgență, Ministere (licitații), Oficiul Național al Registrului Comerțului, Poliție, Prefecturi, Primării, Regia Autonomă Registrul Auto Român, Regii autonome (licitații), Serviciile publice finanțe locale, Universități/alte instituții de învățământ

2.4. Colaborarea actuală a entităților din sistemul juridic cu firmele de traduceri

Chiar și în reglementarea actuală, mai precis în Regulamentul de punere în aplicare a Legii 178/1997, se arată că *"în scopul îndeplinirii unor atribuții date prin lege în competența lor, precum și pentru realizarea unor acțiuni de cooperare internațională ori a unor manifestări științifice cu participare internațională, Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Parchetul Național Anticorupție pot angaja, prin contracte civile pentru prestări de servicii, interpreți, traducători și societăți care au în obiectul de activitate efectuarea de traduceri în și din limbi străine."* Faptul că legiuitorul a avut în vedere în cuprinsul Regulamentului de punere în aplicare a legii 178/1997 colaborarea dintre entitățile sistemului juridic și aceste societăți de traducere (art.8-14) reprezintă o

dovadă a rolului pe care aceste societăți îl joacă în prestarea serviciilor profesionale de traducere și interpretariat, inclusiv pentru domeniul judiciar.

De altfel, așa cum se poate remarca din documentele denumite „Situație privind cheltuielile efectuate din fonduri publice” pentru Ministerul Justiției (din care exemplificăm documentul

<http://www.just.ro/LinkClick.aspx?fileticket=rqFX2RpGnQU%3D&tabid=2047>, valabil la data de 31.12.2014), există plăți efectuate de organele Ministerului Justiției către societăți comerciale cu obiect de activitate traduceri. Acest lucru denotă faptul că însuși **Ministerul Justiției, precum și organele din sistemul judiciar folosesc serviciile profesionale ale firmelor de traduceri**. Includerea societăților care au în obiectul de activitate efectuarea de traduceri în și din limbi străine în categoria potențialilor prestatori ai acestor servicii nu poate fi retrasă odată cu intrarea în vigoare a noului proiect de lege fără a afecta atât piața traducerilor în general, cât și însuși activitatea organelor din sistemul de justiție beneficiare ale acestor servicii.

2.5. Practica europeană

În ianuarie 2014, AFIT România a efectuat un sondaj adresat asociațiilor naționale membre EUATC (European Union of Associations of Translation Companies) în legătură cu anumite aspecte privind efectuarea traducerilor pentru uzul organismelor sistemului de justiție în respectivele țări. La sondaj au participat 17 asociații, dintre care 16 membre EUATC (Anglia, Austria, Belgia, Bulgaria, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Olanda, Polonia, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Spania, Turcia, Ungaria) și o singură asociație în afara acestei organizații, reprezentând Grecia. În cadrul documentului, este prezentată lista respondenților, cu date de contact, urmată de întrebările din chestionar și răspunsurile formulate (în engleză) de președinții asociațiilor participante sau de către reprezentanții acestora în EUATC. Conform sondajului, a rezultat că în respectivele țări **traducătorii și interpreții pentru sistemul de justiție** (cu denumiri diferite) **pot activa în această calitate ca angajați/colaboratori ai unei firme de traduceri**, în contradicție cu reglementările proiectului de lege promovat de Ministerul Justiției din România.

Mai mult, pe modelul de organizare a acestei profesii în Franța traducătorul este asimilat expertului judiciar (decret 2004-1463 din 23.12.2004) care se înscrie voluntar pe listele ținute de curțile de apel locale, iar **aceste liste pot include și societăți comerciale**. (<http://www.unetica.fr/node/13>, <http://annuaire-traducteur-assermente.fr/fr/2/savoir-traduction-assermentee.html>).

3. CONCLUZII

Scopul reglementărilor ar trebui să fie acela de fluidizare, eficientizare și garantare a siguranței activității dintr-un anumit domeniu de activitate. Considerăm că interesul comun al Ministerului Justiției, al autorităților publice, al instituțiilor din domeniul judiciar, și al profesioniștilor din domeniul traducerilor din România este acela de a crea un sistem competitiv și sigur, bazat pe reguli practice și ușor de implementat, care să asigure eficiența activității de traducere și interpretare judiciară și alinierea acestuia la standardele europene și internaționale. Or pentru aceasta este nevoie de luarea în considerare a tuturor categoriilor de profesioniști, indiferent de forma lor de organizare.

În acest context, firmele profesioniste de traduceri și interpretariat, reprezentate prin AFIT, solicită următoarele:

1. **Constituirea unei comisii mixte de profesioniști din domeniu pentru amendarea actualului proiect de lege propus de Ministerul Justiției**, care să cuprindă reprezentanți ai ministerului, ai asociațiilor din industrie (AFIT, APIT, ATR, etc.), ai universităților de profil și ai altor entități afectate de actualul proiect de lege (de exemplu notarii publici). Această comisie ar trebui să beneficieze de un termen suficient pentru finalizarea unui proiect atât de important pentru întreaga piață a traducerilor din România, care are implicații asupra multor activități, în special asupra procesului de justiție. Demersul de modificare a legislației aplicabile într-un domeniu specializat trebuie să permită punerea în valoare a expertizei acumulate de aceste organizații și entități în beneficiul utilizatorilor legii.
2. **Includerea traducătorilor și interpreților judiciari pe lista experților judiciari și amendarea în consecință a legislației**. Acest lucru ar permite simplificarea procedurilor necesare la nivelul Ministerului Justiției, dar și soluționarea unor aspecte practice pe care le-am contestat și în documentul de poziție al AFIT în ceea ce privește proiectul de lege, după cum urmează:
  - Definierea clară a noțiunilor de „judiciar” și „extrajudiciar”, cu privire la serviciile de traducere și interpretare;
  - Eliminarea tarifelor fixe prevăzute prin Ordin al ministrului;
  - Eliminarea interdicției traducătorilor și interpreților judiciari de a presta alte servicii;
  - Eliminarea obligației de schimbare a formei de exercitare a profesiei pentru un număr mare de profesioniști;
  - Menținerea firmelor de traduceri în circuitul traducerilor judiciare, prin posibilitatea acestora de a se înscrie, în calitate de societăți, pe listele de experți.

3. **Introducerea semnăturii electronice** pentru traducătorii și interpreții judiciari.
4. **Eliminarea obligativității legalizării notariale** a semnăturii traducătorilor și interpreților judiciari pentru traducerile solicitate de instanță.

AFIT România și fiecare dintre membrii săi își exprimă deplina disponibilitate de a colabora cu Ministerul Justiției pentru refacerea proiectului de lege contestat, în vederea îmbunătățirii acestuia, în direcția asigurării unui cadru legal eficient și aliniat standardelor Uniunii Europene.

Membrii AFIT România sunt companii cu o experiență bogată și îndelungată pe segmentul profesional al serviciilor de traducere și interpretariat, fiind înființate și conduse de traducători și/sau interpreți profesioniști, care colaborează în mod constant cu un număr mare de traducători autorizați. Aceștia cumulează o cotă de piață estimată la 40%, și au raporturi de colaborare cu aproximativ 6000 de traducători autorizați.

Muțumim anticipat pentru susținere.

Cu stimă,

Florin Zori
Președinte

Cristina Panait
Vicepreședinte